

2009

Toimintasuunnitelma- ja talousarvio

SISÄLTÖ	sivu
TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT	2
PAINOPISTEET	3
VIESTINTÄ	3
KOULUTUS	8
ALUEELLINEN LIIKENNETURVALLISUUSTYÖ	10
TIEDON TUOTANTO	11
KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	13
HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN	14
TALOUS	14

TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT

Liikenneturva toteuttaa liikenneturvallisuusalan keskusjärjestönä sille laissa määriteltyjä tieliikenteen valistustehtävää. Sen tavoitteena on omalta osaltaan toimia siten, että liikennekuolemien ja vakavien loukkaantumisten määrä tieliikenteessä saadaan vähenemään valtiovallan asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Vuonna 2009 toiminnan painotukset määräytyvät ajankohtaisen liikenneturvallisuustilanteen, valtakunnallisen liikenneturvallisuussuunnitelman ja keskusjärjestön keskipitkän aikavälin kehittämissuunnitelmien mukaan.

Tieliikenteen turvallisuustilanne on viime vuosina parantunut ja vakavien onnettomuuksien määrä on vähentynyt. Liikenteen ilmapiiri on muuttunut väin vähän ja liikennekäyttäytyminen kehittynyt myönteiseen suuntaan.

Eniten ihmisiä menehtyy henkilöautolla matkustettaessa. Nuorten riski kuolla ja loukkaantua vakavasti on edelleen ylikorostunut. Lähes joka kolmas liikenteessä kuollut on 18 – 24 -vuotias nuori. Mieskuljettajien kuolemanriski on selvästi naisia suurempi: se on alle 34 -vuotiailla lähes viisinkertainen naiskuljettajiin verrattuna. Ylinopeus rattijuopumus, riskinotto ja turvalaitteiden puutteellinen käyttö ovat keskeisiä syytekijöitä miesten onnettomuuksissa.

Jalankulkijat ja pyöräilijät ovat selviytyneet moottoriajoneuvolla liikkuneita paremmin. Kevyen liikenteen riskit kasautuvat taajamaristeyksiin.

Valtakunnallisessa liikenneturvallisuussuunnitelmassa, joka keväällä vahvistettiin liikennepoliittisessa selonteossa, Liikenneturvan päätehtävät liittyvät turvalaitteiden käytön edistämiseen, päihdetiedotukseen ja suunnitelman toteutumisen seurantaan. Lisäksi Liikenneturva tukee käyttäytymistieteellisellä asiantuntemuksellaan muita suunnitelmaan sisältyviä hankkeita, kuten liikennevalvontaa ja onnettomuuksien tilastoinnin kehittämistä.

Liikenneturvan toiminnan kehittämisessä kohteina ovat tuloksellisuuden ja tunnettuuden parantaminen, aluetyön tasalaatuisuuden kohentaminen, yhteistyöverkoston laajentaminen sekä liikennealan rakennemuutoksiin varautuminen.

Toimintavuoden aikana otetaan käyttöön Liikenneturvan toiminnan arviointimittarit, jotka kuvaavat tavoitteiden toteutumista ja valistustyön toimivuutta. Tällä edistetään liikenne- ja viestintäministeriön ohjausta.

Liikenneturvan toimintaan vaikuttavat myös valtion liikennehallinnon useat uudistukset 1.1.2010 alkaen. Liikennealalle perustetaan väylävirasto ja turvallisuusvirasto. Aluehallinnossa lääninhallitukset lakkautetaan ja tilalle tulevat uudet virastot, työnimeltään ”Ellu” ja ”Allu”. Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu vakuutuslain kokonaisuudistus. Siihen sisältyvällä liikenneturvallisuusmaksulain uudistuksella on vaikutuksensa myös Liikenneturvan rahoitukseen. Myös uudet kuntaliitokset lisäävät haasteita Liikenneturvan työlle.

PAINOPISTEET

Liikenneturva toteuttaa valistusta asiakasryhmittäin kohdennetun viestinnän ja koulutuksen keinoin. Tavoitteena on tarjota eri tienkäyttäjä- ja ikäryhmille tietoja ja valmiuksia selvitä ehjänä liikenteessä. Tienkäyttäjille ja päättäjille tarjotaan ideoita ja perustelevaa tietoa uusista toimenpiteistä käytettäväksi liikennejärjestelmän turvallisuuden parantamiseksi.

Kärkihankkeita toimintavuoden aikana ovat

- Puolustusvoimien ja Sotilaskotiliiton kanssa toteutettava koulutus- ja tiedotushanke, jolla vuoden aikana tavoitetaan noin 24 000 varusmiestä
- Ennakoi. Teidät kyllä miksi – kampanja, jossa kohteena ovat erityisesti keski-ikäiset mieskuljettajat. Teemoina ovat ajotyylin merkitys turvallisuudelle ja turvalaitteiden käyttö
- Liikenneturvan 70 -vuotisjuhlavuoden toteuttaminen. Teemana on lasten turvallisuus.

Perustoiminnassa uusia painotuksia ja ulostuloja sisältäviä hankkeita ovat

- Liikenneturvan toimintatapojen tunnettuuden parantaminen sidosryhmissä
- Työliikenne -teeman markkinointi työsuojelualalla ja
- Seminaarikiertue iäkkäitä koskevan liikenneturvallisuustietämyksen parantamiseksi

Kärkihankkeet ja painotukset toteutetaan viestinnän ja koulutuksen yhteistyönä ja pääosin samanlaisina kaikkien aluetoimistojen toiminnassa.

VIESTINTÄ

Liikenneturva jakaa luotettavaa ja tutkittua tietoa asiakkailleen ja ottaa kantaa ajankohtaisiin tieliikenteen ilmiöihin. Medialle tarjotaan nopeaa ja ajantasaista palvelua. Kampanjoinnilla tuodaan asiat julkisuuteen ja luodaan puitteet aiheiden monipuoliselle käsittelylle. Liikenneturvan toiminnan ja tavoitteiden tuntemusta sidosryhmissä parannetaan keskusjärjestön toimintaedellytysten parantamiseksi.

Viestinnän tuloksellisuutta arvioidaan tuotosten ja mediakontaktien määrällä, viestien perillemenolla kohderyhmässä sekä liikennekäyttäytymisen seurannasta ja erillistutkimuksista saatavilla tiedoilla. Verkkopalveluja arvioidaan käyttäjämäärien ja asiakaskyselyjen perusteella.

Ajankohtaisviestintä

Viestinnällä pidetään Liikenneturvan ja liikenneturvallisuuden näkökulma jatkuvasti esillä julkisuudessa, herätetään ja osallistutaan keskusteluun sekä esitellään keskusjärjestön toimintaa ja tuotoksia. Aluetoimistot huolehtivat omalla alueellaan mediayhteyksistä ja viestinnästä.

Ajankohtaisviestinnän yhtenä perustana on vuosittain toistuvista aiheista koostuva viestintäkalenteri. Reagoinnin tueksi laaditut poikkeustilanviestinnän ohjeet otetaan käyttöön ja

niiden käyttöä harjoitellaan. Tiedotteissa korostetaan niiden uutisluonnetta ja internet -sivuilla julkaistaan myös ”pienempiä” uutisia ja Liikenneturvan kommentteja ajankohtaisiin asioihin.

Internet -sivuja uudistetaan ja niillä tarjottavia palveluja laajennetaan. Kansalaisten kysymyksiin pyritään vastaamaan viikon kuluessa. Resurssien tarkoituksenmukainen käyttö edellyttää, että vastaukset rajataan koskemaan Liikenneturvan toiminnan ydinalueita.

Liikenneturvan asiakaslehti Liikennevilkku uudistetaan. Se ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Uudistuksessa käytetään hyväksi vuoden 2008 lopulla tehtyä lukijatutkimusta. Sähköinen julkaisu Eturengas lähetetään sidosryhmille silloin, kun jokin ajankohtainen teema vaatii tarkempaa esittelyä. Kouluille ja liikennekasvatuksesta kiinnostuneille lähetetään neljä kertaa vuodessa Turvauutiset, joissa kerrotaan uusista materiaaleista ja ajankohtaisista liikenneturvallisuusasioista.

Yhteyksiä aikakausi- ja ammattilehtiin tiivistetään ja niille tarjotaan aihevinkkejä mm. käynnissä olevista koulutus- ja tutkimushankkeista.

Yle Radio Peilin ja Radio Suomen kanssa neuvotellaan uusista liikenneturvallisuusaiheista tietoisuista ja ohjelmista. Aluetoimistot jatkavat yhteistyötä Ylen ja alueensa muiden viestimien kanssa.

Tiedotusalan neuvottelukunta tukee ja kehittää osaltaan Liikenneturvan viestintää.

Ennakoi. Tiedät kyllä miksi -kampanja

Kampanja käynnistyi vuonna 2008. Kantavana ajatuksena on ennakoiva ajaminen, joka on kykyä ja halua tunnistaa liikenteen vaaratekijät riittävän ajoissa.

Toimintavuoden aikana kampanjassa keskitytään henkilöautolla liikkuvien keski-ikäisten, erityisesti 25 – 44 -vuotiaiden miesten turvallisuuteen. Sillä halutaan vaikuttaa kuljettajien ajotyyliin ja autossa matkustavien turvalaitteiden käyttöön. Aiheena on myös jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden heijastimien ja kypärän käyttö.

Vuonna 2007 liikenteessä kuoli 380 ihmistä, heistä 241 (63 %) henkilöautossa. Liikenneonnettomuuksissa kuolee eniten keski-ikäisiä miehiä. Kuolemanriski keski-ikäisillä henkilöauton mieskuljettajilla on kolminkertainen henkilöauton naiskuljettajiin verrattuna. Keski-ikäiset miehet ajavat eniten päihtyneenä. Tyypillinen punaista päin ajaja on nuori tai keski-ikäinen mies, joka ajaa vuodessa paljon. Hän ajaa ylinopeudella erityisesti taajamissa mutta myös moottori- ja maanteilla. Keski-ikäiset kokevat liikenteen kielteisten piirteiden lisääntyneen. He ajavat liikennesuoritteesta suurimman osan ja ovat myös aktiivisimmin mukana työelämässä, johon saattaa liittyä aikataulutettua asiointiajao.

Kampanjan kohdistukset

Ennakoi. Tiedät kyllä miksi.	
<i>Henkilöauton kuljettajat</i> 25 - 44-vuotiaat mieskuljettajat	ennakoiva ajotyyli: nopeus tilanteen mukaan omien aikeiden näyttäminen ja tarkkailu turvavälin pitäminen turvavyön käyttö ajokunto (väsymys, alkoholi)

<i>Henkilöauton matkustajat perheen vanhemmat</i>	<i>turvavyön käyttö lasten turvaistuinten käyttö</i>
<i>Moottoripyöräilijät</i>	<i>näkyminen</i>
<i>Jalankulkijat, pyöräilijät autoilijat</i>	<i>heijastimen käyttö</i>
<i>Pyöräilijät perheen aikuiset</i>	<i>kypärän ja valojen käyttö</i>

Turvavyön käyttö

Turvavyön käyttö takapenkillä on vähäisempää kuin etupenkillä, etenkin taajamissa. Vain 72 % yli 15-vuotiaista käyttää vyötä takapenkillä.

Turvavyön käytön edistämistoimenpiteet kohdistetaan nuoriin ja keski-ikäisiin miesautoilijoihin. Tavoitteena on saada heidät kuljettajina huolehtimaan siitä, että kaikki autossa olijat ja erityisesti takapenkkiläiset käyttävät turvavyötä. Aiheesta valmistetaan uusi tv-tietoisku.

Tutkimuksilla hankitaan uutta tietoa turvavyön käyttämättömyyden syistä. Sen avulla voidaan havainnollistaa käyttämättömyyden seurauksia eri nopeuksilla ja kertoa turvavyön käytön hyödyistä eri kohderyhmille. Viesteissä voidaan käyttää rohkeampia ja puhuttelevampia ilmaisuja. Koettua kiinnijäämisriskiä pyritään lisäämään tehokkaalla yhteistyöllä poliisin kanssa.

Heijastimen käyttö ja näkyminen

Heijastinta käytti 43 % jalankulkijoista vuoden 2007 seurantatutkimuksen mukaan. Alueittaiset erot ovat pysyneet suurina.

Valtakunnallisen liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisesti heijastinkampanjoinnissa painotetaan toimia autoilijoiden heijastimen käytön lisäämiseksi. Kuljettaja on autosta poistuttuaan jalankulkija.

Jatketaan heijastinkiertueita niillä paikkakunnilla, joilla heijastinta käytetään keskimääräistä vähemmän. Kiertueen tapahtumissa esitellään, millainen on kunnon heijastin ja miten sitä käytetään. Järjestetään heijastinnäyttöjä sidosryhmille ja medialle.

Pyöräilijöistä vain joka kolmas käyttää valoja, joita lain mukaan kuitenkin tulee käyttää hämärällä ja pimeällä. Pyörien valojen käytön lisäämiseksi järjestetään alueellisia tempauksia syksyllä.

Pyöräilykypärän käyttö

Pyöräilykypärää käyttää koko maassa edelleen vain joka kolmas pyöräilijä. Lapsiaan kuljettavista aikuisista yli puolet ei käytä kypärää ja antaa siten väärän esimerkin lapsilleen.

Kypäräkampanjoinnissa kohderyhmänä ovat perheiden aikuiset jäsenet, etenkin äidit. Kampanjointi keskitetään toukokuuhun äitienpäivän läheisyyteen viime vuoden tapaan.

Jatketaan kypärästudio-toimintaa, jossa opastetaan kypärän valintaan ja kypärän oikeaan käyttöön. Kypärästudiot hyödynnetään mm. alueellisissa tapahtumissa ja messuilla.

Kevyen liikenteen neuvottelukunta jatkaa toimintaansa. Tavoitteena on lisätä valmistajien, maahantuojien, kaupan ja muiden tahojen yhteistyötä pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden turvallisuuden edistämiseksi.

Moottoripyöräilijöiden näkyvyys

Yhteistyössä Liikkuvan poliisin kanssa viestinnän tietoiskuilla korostetaan kaksipyöräisten ja mönkijöiden näkyvyyden tärkeyttä liikenteessä. Moottoripyöräilijöille valmistuvaa uutta koulutusaineistoa markkinoidaan moottoripyöräkerhoille ja -järjestöille.

Seurataan mopoilijoiden ja mönkijänkuljettajien turvallisuuden kehitystä. Tuetaan mahdollista mopokorttiuudistusta.

Rattijuopumusviestintä

Viestinnällä vahvistetaan rattijuopumuksen vastaista asenneilmastoa. Seurataan rattijuopumustilannetta ja reagoidaan siinä havaittuihin ilmiöihin. Yhteistyötä jatketaan poliisin ja muiden alalla toimivien viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Ollaan mukana nuorille kohdistetussa valtakunnallisessa liikenneraittiuskampanjassa *Aamulla kiität kaveria*.

Liikenneturva täyttää 70 vuotta

Keväällä 28.5.2008 järjestetään juhlaseminaari, jonka teemana on lasten liikenneturvallisuus. Alueoimistot järjestävät mahdollisuuksien mukaan juhlavuoden lasten tapahtumia alueellaan. Lasten liikenneturvallisuus nostetaan esille myös tuottamalla uutta liikenneturvallisuuteen keskittyvää lastenmusiikkia ja liittämällä aihe monipuolisesti Liikenneturvan viestintään.

Juhlapäivänä jaetaan myös liikenneturvallisuusalan ansiomitalit ja järjestetään juhlavastanotto sidosryhmille.

Lasten ja nuorten liikenneturvallisuusteemaan liittyen aluetyössä selvitetään nuorten ääntä liikenneturvallisuusasioihin esim. nuorisoparlamenttien kautta. Näin saatuja lasten ja nuorten mielipiteitä ja ajatuksia hyödynnetään Liikenneturvan eri tapahtumissa juhlavuonna.

Jäsenjärjestötyö ja sidosryhmäviestintä

Tavoitteena on lisätä Liikenneturvan toimintatapojen ja niiden perusteiden tuntemusta jäsenjärjestöissä ja sidosryhmissä. Yhteishankkeissa Liikenneturva laajentaa yhteistyöverkostoaan ja tarjoaa omaa asiantuntemustaan liikenneturvallisuusasioiden käsittelyyn.

Yhteydenpitoa jäsenjärjestöihin tiivistetään tekemällä uusi selvitys yhteistyömuotojen ja -toiveiden selvittämiseksi. Tavoitteena on vuoden aikana ottaa henkilöyhteys jäseniin ja esitellä Liikenneturvan toimintaa ja keskustella ajankohtaisista liikenneturvallisuusaiheista. Samalla etsitään uusia yhteistoiminnan muotoja. Jäsenjärjestöjen Internet -yhteydet päivitetään ja jäsenille esitellään Liikenneturvan verkkosivujen palveluja. Jäsenjärjestötyön konkreettiseksi yhteistyön aiheeksi tarjotaan turvalaitteiden käytön edistämistä.

Keuyen liikenteen neuvottelukunta jatkaa toimintaansa yhteistyön tiivistämiseksi valmistajien, maahantuojien, kaupan ja muiden tahojen välillä pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden turvallisuuden edistämiseksi.

Liikenneturvallisuusviestinnän koordinointiryhmä jatkaa työtään tiedottamisen yhtenäistämiseksi ja päällekkäisyyksien poistamiseksi. Ryhmä jatkaa Valppain mielin-kampanjointia. Uutena kampanjateemana on nopeusrajoitusten noudattaminen.

Valtakunnan ja aluetason **kelitiedotusta** jatketaan yhdessä Tiehallinnon, Ylen, Ilmatieteen laitoksen ja poliisin kanssa. Rengasratsia-kampanjayhteistyötä kehitetään.

Tapaturmantorjuntayhteistyötä jatketaan toteuttamalla muun muassa erilaisia teemapäiviä. Toimintaa kehitetään sisäisen turvallisuuden ohjelmassa määriteltyjen periaatteiden ja toimintatapojen mukaisesti. Osallistutaan **Tapaturmapäivän** järjestämiseen perjantaina 13.11.2009. Päivän teemana on matkustamisen turvallisuus.

Osallistutaan **Miten pysyisimme pystyssä** -kampanjaan, joka keskittyy liukastumis-tapaturmien ehkäisyyn. Kampanja käynnistyy tammikuun alussa Oulussa pidettävällä seminaarilla. Kohderyhmänä ovat työikäiset.

Päätäjille tarjotaan ajankohtaista tietoa liikenneturvallisuudesta päätöksenteon pohjaksi. Aluetoimistot toimittavat uusille valituille kuntapäätäjille tietopaketin. Tieto voidaan koota esimerkiksi kunnan liikenneturvallisuusyhteistyöryhmän kanssa.

Sisäinen viestintä

Sisäisen viestinnän tavoitteena on saada ajankohtaiset asiat ja tiedot koko organisaation käyttöön mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti. Tähän päästään ottamalla sisäisen viestinnän työkalut intranet ja dokumentinhallintajärjestelmä M-files nykyistä aktiivisempaan käyttöön. Käyttöön otetaan tapahtumapäiväkirja. Viestinnän suunnittelussa lisätään vuorovai-
kutteisuutta eri yksiköiden ja kentän kesken.

Viestinnän suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta parantamaan. Esimerkkitapausten avulla selvitetään eri työvaiheiden vaatima aika ja resurssit sekä niihin liittyvä vaikuttamisprosessi.

KOULUTUS

Liikennekasvatus

Liikenneturva toteuttaa tehtävänsä elinikäisen liikennekasvatuksen periaatteella, joka kattaa kaikki ikä- ja tiekäyttäjärühmät. Työ pyritään kohdistamaan asiakkaiden herkkyyksikausiin ja –tilanteisiin, jolloin liikkumisen turvallisuustiedolla on heille merkitystä. Lisäksi liikenneaiheita tarjotaan osaksi koulujen ja yhteisöjen normaalia toimintaa.

Lapset

Lapsia menehtyy liikenteessä eniten henkilöauton matkustajina. Loukkaantumisia heille sattuu eniten sekä auton matkustajina että jalan ja pyörällä kuljettaessa.

Pienten lasten vanhemmilla on ensisijainen vastuu lasten turvallisuudesta. Heille tarjotaan tietämystä turvallisista ajotavoista sekä turvalaitteiden käytöstä. Vanhemmat tavoitetaan tehokkaasti päiväkotien kautta. Tavoitteena on saada vanhemmat ja päiväkodit sopimaan yhteisistä turvallisen liikkumisen pelisäännöistä. Tätä varten Liikenneturva on valmistanut sopimus pohjan, jota markkinoidaan päiväkodeille koko maassa.

Päiväkodeille tarjotaan myös Liikenneturvan tuottamaa liikenneturvallisuusaiheista satupakettia ja heijastinkeiju-toimintaa. Keijuhahmon avulla kerrotaan lapsille heijastimen ja pimeässä näkymisen tärkeydestä. Ideoita ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa käytettäväksi esitellään myös alan julkaisuissa.

Valtakunnallisen liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisesti koulujen liikenneturvallisuutta parannetaan vapaaehtoisilla koulukohtaisilla liikennesuunnitelmilla, jotka kattavat koulumatkojen ja kouluympäristön turvallisuuden sekä liikennekasvatuksen. Liikenneturva on valmistanut sähköisen työkalun suunnitelmien tekemiseksi, jota markkinoidaan kouluille. Suunnitelmien tekemistä tuetaan kouluttaja- ja asiantuntijapalvelujen avulla.

Opettajilta saadun palautteen perusteella tuotetaan lisää oppitunti-ideoita ja valmiita tehtäviä liikenneturvallisuusaiheiden käsittelyyn. Niitä esitellään lukuvuoden alussa koulustilaisuuksissa eli opettajailtapäivillä.

Liikenneturvan aineistoja, toimintamalleja ja lasten liikennekasvatuksen perustietoja esitellään opettajankoulutuslaitoksissa.

Osallistutaan Karttakeskuksen tuottaman lasten liikennekirjan tekoon. Kirjan painosmäärä tulee olemaan kymmeniä tuhansia. Lisäksi

- toimitetaan äitiyspakkaukseen Lapsi autossa –esite
- jaetaan kouluun ilmoittautumisen yhteydessä kirje lasten vanhemmille
- toimitetaan Kulkunen –kirjanen neuvoloihin
- ollaan mukana Opetushallituksen liikennekasvatuksen yhteistyöverkostossa
- toimitetaan neljä kertaa vuodessa Turvauutiset kouluihin ja päiväkoteihin

Nuoret

Nuorten kuljettajien väestöön suhteutettu kuolemanriski on noin kolminkertainen muuhun väestöön verrattuna. Kolme neljästä nuoresta liikenteen uhrista kuolee henkilöautossa. Onnettomuuksille on tyypillistä suuri riskinotto ja omien taitojen yliarviointi.

Koulutus- ja tiedotuskokonaisuus varusmiehille. Vuonna 2009 kohdistetaan nuorille koulutus- ja tiedotuskokonaisuus yhteistyössä puolustusvoimien ja Sotilaskotiliiton kanssa. Kohdejoukkona on 24 000 varusmiestä. Toimintaan sisältyy liikenneturvallisuusesityksien ja pienryhmäkeskustelujen ohella kohdennettua viestintää sotilaskodeissa. Ryhmäkeskustelut ja sotilaskotikampanjointi toteutetaan molempien saapumiserien alokkaille. Koulutuskokonaisuuden tärkeä elementti on alokkaille suunniteltu ryhmäkeskusteluosuus, jonka vetävät varusmiesjohtajat. Työskentelymallin avulla varusmiehet keskustelevaltkulku tapavalinnoista, turvalaitteiden käytöstä sekä oman liikkumisen riskitekijöistä.

Yhteishanke käynnistyy alkuvuodesta ja siihen osallistuvat sekä talven että kesän saapumiserien alokkaat. Helmi-maaliskuussa valtaosassa varuskuntia järjestetään koulutustapahtuma, jossa liikenteessä vammautunut nuori kertoo omasta onnettomuudestaan alokkaille. Heinäkuun saapumiserien alokkaille koulutus toteutetaan valmistettavan multimedia-aineiston avulla. Hankkeesta kerätään kokemuksia. Toimintamalliin liittyviä elementtejä pyritään käyttämään myös jatkossa. Liikenneturvan aluetoimistot tukevat tapahtumia ja osallistuvat tiedotukseen ja varusmiesjohtajien koulutukseen.

Mahis -yhteistyötä jatketaan Nuorten Akatemian kanssa vaikeassa elämäntilanteessa olevien nuorten parissa. Toiminta noudattaa varhaisen puuttumisen periaatetta, jolla pyritään estämään mahdollisia ongelmia myös myöhemmin ajokortin saamisen jälkeen. Ohjaajina toimivat vapaaehtoiset koulutetut aikuiset. Toiminnassa käytetään Liikenneturvan tuottamia aineistoja. Se tavoittaa vuosittain noin 1000 syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta. Aluetoimistoja informoidaan alueensa tapahtumista.

Liikkuva-hankkeessa tavoitteena on parantaa nuorten terveyttä, lisätä ympäristöystävällistä liikkumista sekä koulumatkojen liikenneturvallisuutta. Eri tahojen yhteishankkeessa Liikenneturva päivittää koulutusaineistot, laatii tarvittaessa uutta materiaalia ja on mukana kouluttamassa Liikkuva-lähettiläitä, jotka kiertävät kouluissa vetämässä mm. draamatyöpajoja.

Lisäksi Liikenneturva osallistuu

- Opetushallituksen järjestämään koulujen ja oppilaitosten liikenneturvallisuusviikkoon,
- Pohjoismaiseen työryhmään, jossa selvitetään 15-vuotiaiden käsityksiä liikenteestä ja järjestetään Pohjoismaiden konferenssi Oslossa ja
- mopokorttiuudistusta kehittävän työryhmän työhön.

Työliikenne

Työhön liittyvän liikenteen turvallisuus ei ole parantunut viime vuosina. Työliikenteessä kuolleiden määrä on lisääntynyt ja työmatkoilla kuolleiden määrä pysynyt vuosina 2003 – 2005 samalla tasolla kuin vuosina 1996 -1998.

Liikenneturva uudistaa työliikenneaineistoa yhdessä Työturvallisuuskeskuksen kanssa. Tavoitteena on vaikuttaa siihen, että yritykset sisällyttävät työsuojeluunsa myös työliikenteen turvallisuuden. Yrityksille tarjotaan tietoa työliikenteen riskeistä ja toimintamalleja niiden välttämiseksi. Työ käynnistyy pilottihankkeella yhteistyössä Itellan ja Työterveyslaitoksen kanssa. Siinä postiauton kuljettajien liikenneturvallisuutta pyritään parantamaan soveltamalla tutkimuksissa tehokkaaksi osoittautunutta ryhmäkeskustelumenetelmää. Menetelmän toimivuudesta kerätään kokemuksia ja niitä hyödynnetään työliikenneaineiston uudistamisessa. Liikenneturvan kouluttajia perehdytetään työliikenteen turvallisuusasioihin yrityksille ja työyhteisöille tarjottavia koulutuspalveluja varten.

lääkäät

”Liikkuminen ja sen turvallisuus ikääntyvässä Suomessa” - asiantuntijaseminaari järjestetään alueittain. Siinä käsitellään ikääntyvää yhteiskuntaa ja liikennettä liikenne- ja viestintäministeriön iäkäsraportin sisältöjen pohjalta. Kohderyhmänä ovat iäkkäiden parissa työskentelevät tahot, asiantuntijat, ikäihmiset ja tiedotusvälineiden edustajat.

Ikäkuljettajien itsearviointiaineistoa uudistetaan lisäämällä siihen ikäihmisten omia kertomuksia selviytymiskeinoistaan liikenteessä. Aineisto on otettu ikäkuljettajien parissa hyvin vastaan ja he kokevat sen hyödylliseksi. Aineiston jakelua jatketaan yhteistyössä Ajoneuvohallintokeskuksen kanssa.

Liikenneturva perehdyttää liikenneopettajia ikäkuljettajien erityispiirteisiin. Väestön ikääntyessä aiempaa suurempi joukko ikäkuljettajia hakeutuu autokoulujen asiakkaiksi joko vapaaehtoisesti tai ajoterveysarvioiden ja ajo-oikeusprosessien kautta.

Lisäksi

- aluetoimistot järjestävät eläkeläisryhmille teematilaisuuksia ja ikäautoilijoille kuntokursseja yhteistyössä kuntien liikenneturvallisuustyöryhmien ja vanhusneuvostojen kanssa.
- läkkäitä, eläkeläisjärjestöjä ja vanhusneuvostoja kannustetaan toteuttamaan vaaranpaikkakartoituksia omin voimin. Liikenneturva tarjoaa tueksi asiantuntija- ja kouluttaja-apua ja
- eläkeläisyhdistysten kanssa yhteistyössä toteutettavia liikennetutoreiden koulutustilaisuuksia jatketaan.

Kuljettajien jatkokoulutus

Haastena on **jatkokoulutuksen organisoiminen henkilökohtaiseksi viestinnäksi**, jolla voitaisiin tavoittaa satojatuhansia kuljettajia vuosittain. Menetelmiä suurten kuljettajajoukkojen jatkokoulutukseen kehitetään kokeilujen kautta. Meneillään on koulutusaineistojen tuottaminen sähköiseen muotoon ja tietoverkkojen hyväksikäyttäminen laajentavat koulutusmahdollisuuksia. Näitä hankkeita jatketaan.

Ammattipätevyyslainsäädäntö velvoittaa **ammattikuljettajat** jatkokoulutukseen viiden vuoden välein. Liikenneturva varautuu tästä aiheutuvaan koulutustarpeeseen järjestämällä tarpeen mukaan raskaan kaluston ennakoivan ajon (REAK) kouluttajakursseja.

Lisäksi

- ollaan mukana Ajoneuvohallintokeskuksen ohjaamissa hankkeissa, joissa kehitetään ajokokeen arviointia sekä kuljettajaopetuksen opetussuunnitelmaa 2010-luvulle
- tarjotaan kelkkailijoille maahantuojiin ja myyjien kautta aineistoa
- mönkijäturvallisuuden edistämiseksi suunnitellaan internetin kautta jaettava opas
- taksiryttäjien kouluttamista jatketaan ja
- Puolustusvoimien kanssa jatketaan liikenneopettajien koulutusyhteistyötä ja panssariajoneuvokuljettajille järjestetään koulutuspäivät.

Moottoripyöräilijät

Moottoripyöräilijöiden kuolemanriski on säilynyt 1980 –luvun lopun tasolla liikenneturvallisuuksilanteen muutoin parantuessa. Moottoripyöräily on liikenteessä ajettua kilometriä kohti vaarallisin liikkumis- muoto. Taustasyinä ovat mm. moottoripyöräilijöiden heikko havaittavuus, suojattomuus törmäystilanteissa ja riskinotto

Vuonna 2008 aloitettua **moottoripyöräaineiston uudistamista** jatketaan yhteistyössä alan harrastusjärjestöjen kanssa. Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunta-aineiston perusteella tuotetaan aineistoa sekä motoristeille että kouluttajille teemalla ”Mitä motoristien kuolemankolareista voidaan oppia?”. Uusi koulutusmateriaali yhdistetään ennakoivan ajon kouluttajakurssin sisältöihin ja se esitellään jo toimiville moottoripyöräkouluttajille.

Keväällä järjestetään **moottoripyöräilijöiden** ennakoivan ajon kouluttajakurssi.

ALUEELLINEN LIIKENNETURVALLISUUSTYÖ

Aluetyöllä varmistetaan Liikenneturvan tuloksellinen toiminta koko valtakunnassa. Liikenneturvan kärkihankkeet (s. 3) toteutetaan samanlaisina koko maassa alueiden resurssien puitteissa. Lisäksi aluetoimistot huolehtivat alueensa viestinnästä ja koulutuksesta toimintasuunnitelman puitteissa alueensa tarpeiden mukaan.

Toimintavuoden aikana liikennehallinnon uudistus etenee. Aluetoimistot huolehtivat omalta osaltaan siitä, että aluehallinnon muutoksissa Liikenneturvan toimintaedellytykset säilyvät ja että uudet yhteistyömahdollisuudet käytetään hyväksi. Kuntatyötä jatketaan hyväksi koettujen toimintatapojen mukaan.

Liikenneturvan kouluttajaverkosto on voimavara, jonka tehokas käyttö mahdollistaa palvelun koko maassa. Vuonna 2006 käynnistyneen EU:n Vamos -hankkeessa kehitetään kouluttajien roolia mm. kansalaisten aktivoimiseksi turvallisuustyöhön.

Aluetoimistot hoitavat omalla alueellaan liikennekäyttäytymisen seurantajärjestelmän tarkkailut.

Aluetyön tuloksellisuutta arvioidaan viestinnän perillemenolla, sidosryhmäkontaktien määrällä ja laadulla, koulutuksen kohdentumisella ja hankkeiden onnistuneella toteutuksella. Lisäksi kerätään tietoja kuntien kanssa tehtävän yhteistyön toteutumisesta.

TIEDON TUOTANTO

Tutkimus

Tutkimusyksikkö tuottaa ja kokoaa liikenneturvallisuuteen liittyvää aineistoa viestinnän ja koulutuksen suunnitteluun ja kohdentamiseen sekä arvioi toteutettujen toimenpiteiden vaikutuksia.

Kokonaiskuvan saamiseksi liikenteen ja sen riskien kehityksestä onnettomuustietojen erittelyn lisäksi Liikenneturva on jo 1990-luvun alusta lähtien kerännyt tietoja liikenteen ilmapiiristä ja liikennekäyttäytymisestä. Näitä tietoja käytetään nykyisin myös valtakunnallisen liikenneturvallisuussuunnitelman toteutumisen seurannassa.

Liikenteen ilmapiiri. Liikenteen ilmapiiri kuvaa tavallisten kuljettajien kokemuksia liikenteessä esiintyvistä ”häiriökäyttäytymisestä”. Sen mittaamista jatketaan haastattelemalla kerran vuodessa tienkäyttäjää eri puolella Suomea. Haastattelun yhteydessä kerätään myös uutta tietoa ajankohtaisista liikenneturvallisuusongelmista, jotta niihin voidaan nopeasti reagoida.

Liikennekäyttäytymisen seuranta. Liikennekäyttäytymisen seuranta jatketaan vuonna 2009. Liikenneturva pitää yllä liikennekäyttäytymisen seurantajärjestelmää, johon käyttäytymistietoja kerätään poliisin, Tiehallinnon, Helsingin yliopiston ja Kansanterveyslaitoksen yhteistyönä. Tietoja kerätään mm. turvalaitteiden käytöstä, ajonopeuksista, punaista päin ajamisesta ja kävelemisestä sekä rattijuopumuksen osuudesta normaaliliikenteessä. Aluetoimistot vastaavat tiedon keruusta eri puolella Suomea. Liikenneturva raportoi tiedot liikenne- ja viestintäministeriölle vuosittain ja vastaa säännöllisestä tiedottamisesta. Liikennekäyttäytymisen seurannasta pidetään yllä myös liikennekäyttäytymisindeksiä.

Turvavyön käytön ja käyttämättömyyden syyt. Turvavyön käytön lisääntymisellä on saatavissa yhä suuria turvallisuushyötyjä. Eniten turvavyötä käytetään henkilöauton etuistuimella taajamien ulkopuolella (92 % kuljettajista). Takapenkin matkustajilla käyttö on noin 85 %. Kuorma- ja rekka-autojen kuljettajista vain 74 % kiinnittää turvavyön. Tutkimuksella selvitetään suomalaisten suhtautumista turvavöihin sekä tietoja ja käsityksiä turvavyön suojaavasta vaikutuksesta. Lisäksi kerätään tietoa eri-ikäisten turvavyön käytön ja käyttämättömyyden syistä.

REAK-koulutuksen sisältöjen kehittämiseksi käynnistetään arviointitutkimus.

lääkäiden kuntokurssin- ja ajosyyntä jatkokehittäminen. Vuonna 2006 tutkittiin kaksi Liikenneturvan koulutustuotetta lääkäreille järjestettävä Kuntokurssi sekä Ajosyyntä. Tulosten perusteella ehdotettiin ajosyyntä sekä kuntokurssin kehittämistä mm. Kuntokurssin tiivistämistä yhden tapaamisen tietoisuudeksi, johon liittyisi jatkona keskustelun mahdollisuus. Ajosyyntä kehittämisessä näytti keskeiseltä kohdejoukon rajaaminen. Käynnistetään tutkimus lääkäreille tarkoitettujen koulutustuotteiden kehittämiseksi.

Liikenneturvan tulostittarit Liikenne- ja viestintäministeriö kehittää Liikenneturvan ohjausta. Pyrkimyksenä on luoda tunnuslukupatteristo, jonka avulla toiminnan toteutumista ja onnistumista voidaan tarkastella laaja-alaisesti.

Varusmiestutkimus. Tutkimuksella selvitetään varusmiesten liikenneturvallisuushankkeen saamaa vastaanottoa, sisältöjen kokemista tarkoituksenmukaiseksi sekä kouluttajien ja alokkaiden arvioita turvallisuusvaikutuksista.

Riskikuljettajatutkimus. Liikenneturva selvitti yhteistyössä poliisin kanssa Liikenne- ja viestintäministeriön toimeksiannosta kuljettajien riskikäyttäytymistä vuonna 1989. Tutkimuksessa löytyi kuljettajajoukko, joka oli syyllistynyt muita useammin liikennerikkomuksiin. Seurantatutkimuksella selvitetään, miten 20 vuotta sitten riskikuljettajiksi arvioidut kuljettajat ovat selviytyneet liikenteessä.

Koululaisten liikenneturvallisuusasenteet ja tiedot. Pohjoismaisena yhteistyönä (NTR) käynnistettiin vuonna 2008 kysely 14 – 15-vuotiaille nuorille. Tutkimuksella selvitetään mm. liikenneturvallisuusasenteita, tietoja ja liikennekäyttäytymistä. Suomen osalta aineisto analysoidaan myös kotimaiseen käyttöön.

Liikenneturvallisuusalan tutkijaseminaari. Liikenneturvallisuustutkijoille järjestetään keväällä perinteinen liikenneturvallisuusalan tutkijaseminaari. Seminaarissa tarjotaan tutkijoille ja tutkimuksesta kiinnostuneille uusinta tietoa alalta ja tilaisuus mielipiteiden vaihtoon.

LINTU –tutkimusohjelmaan osallistuminen. Liikenneturva osallistuu liikenne- ja viestintäministeriön LINTU -tutkimusohjelmaan, joka on perustettu vahvistamaan valtakunnallisen, pitkäjänteisen liikenneturvallisuustyön edellytyksiä. Ohjelmaa on tarkoitus jatkaa vuoden 2010 loppuun saakka. Liikennehallinnon virastouudistus saattaa aiheuttaa muutoksia toimintatapaan.

Tietopalvelu

Tietopalvelu hankkii, säilyttää ja järjestää Liikenneturvan ja sen sidosryhmien tarvitsemaa tietoa. Palvelua toteutetaan kirjaston, tilastojen ja tietotekniikan avulla.

Yksikkö vastaa ulkoisiin ja sisäisiin tietopyyntöihin nopeasti ja luotettavasti. Toiminnassa keskitytään Liikenneturvan painopistealueiden tukemiseen. Henkilöstön käyttämien tietojärjestelmien toiminnallisuus taataan aktiivisen ylläpidon ja käyttäjätuen avulla.

Tilastopalvelut

Liikenneturva kokoaa tilastotietoa eri alan lähteistä ja muokkaa ne tiedotuksen ja koulutuksen käyttöön. Liikenneturvallisuuskehitystä seurataan eri indikaattorien avulla ja muodostetaan kokonaiskuva ajankohtaistilanteesta.

Palvelua tarjotaan tiedotusvälineille ja muille tiedontarvitsijoille. Siihen sisältyy normaalin mediayhteistyön lisäksi graafisia esityksiä, taulukoita ja katsauksia. Aihekohtaiset tilastokatsaukset ovat saatavilla internetissä. Tietojen ajankohtaisuutta parannetaan laatimalla reagointipaketteja eri onnettomuustyypeistä ja taustoittamalla ajan ilmiöitä.

Onnettomuustarkastelu liikenneturvallisuustilanteesta koostetaan kuukausittain taulukoihin ja kaavioihin sekä Liikenneturvan sisäiseen että ulkoiseen käyttöön. Vastataan niitä koskeviin tiedusteluihin. Aluetoimistoille toimitetaan maakunta-kohtaiset tiedot.

Ajantasaista liikenneonnettomuustilastojen perustietokantaa ylläpidetään ja täydennetään. Tiedonhaku nopeutta parannetaan automatisoinnin avulla.

Varaudutaan onnettomuuksiin tulevan tarkan paikkatietojen lisäämiseen onnettomuustietokantaan. Selvitetään paikkatietojen hyödyntämistä internet -sivujen karttapalvelun avulla sekä testataan aineistoa oman paikkatieto-ohjelmiston avulla.

Julkaistaan vuosittain Suomen viralliseen tilastoon kuuluva Tieliikenneonnettomuudet – tilastokirja yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Syvennetään tilastoyhteistyötä alan toimijoiden välillä ja osallistutaan tilastoinnin kehitysprojekteihin.

Tietotekniikka

Varmistetaan ICT-järjestelmien suunnittelun, toteutuksen ja ylläpidon avulla työnteon tehokkaat edellytykset Liikenneturvassa. Varmistetaan tietojenkäsittelyjärjestelmien toimivuus ja seurataan alan kehitystä. Ylläpidetään henkilöstön atk-osaamista ja tarjotaan tarvittaessa käyttäjätukea.

Hoidetaan aluetoimistojen laitteistojen ja ohjelmistojen ylläpito pääosin etäpäivityksinä. Vastataan verkkopalvelujen toiminnallisuudesta.

Kirjasto

Liikenneturvan kirjaston kokoelma pidetään ajan tasalla hankkimalla koti- ja ulkomaisia lehtiä, kirjoja ja sähköisiä tietoaineistoja liikenneturvallisuuden eri osa-alueilta. Hankinnoissa painotetaan Liikenneturvan toiminnan pääteemoja.

Vastataan asiakkaiden tietopyyntöihin hyödyntäen omia kokoelmia, ulkoisia lähteitä sekä Liikenneturvan ja muiden organisaatioiden asiantuntijoiden tietämystä.

Hoidetaan keskustoimiston ja aluetoimistojen lehtitilaukset ja ylläpidetään lehtikiertoa keskustoimistossa.

Seurataan liikenneturvallisuusalan ilmiöitä tiedotusvälineiden ja verkon avulla. Tieto jaetaan talon liikenneturvalaisten käyttöön mm. intranetin ja sähköpostin avulla sekä ulkopuolisille asiakkaille Internetissä.

Toimitaan yhteistyössä viestinnän kanssa Liikenneturvan sisäisen viestinnän ja tiedonhallinnan kehittämiseksi.

Liikenneturvassa tehtyjen dokumenttien tehokkaan käytön parantamiseksi alkuvuodesta 2009 otetaan käyttöön dokumenttienhallintajärjestelmän uusi versio. Henkilöstö koulutetaan sen käyttöön.

Osallistutaan kirjasto- ja tietopalvelualan yhteistyöhön Erikoiskirjastojen neuvostossa sekä Nordic-Baltic Transportation Libraries –verkostossa.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Pääpaino kansainvälisessä yhteistyössä on toiminta NTR:ssa (Nordiska Trafiksäkerhetsrådet). Toimintavuonna toteutetaan projekti, jossa yhteispohjoismaisella tutkimuksella selvitetään koulujen liikennekasvatuksen tilannetta. Tuloksia käsitellään keväällä seminaarissa Oslossa.

Liikenneturva jatkaa jäsenyyttään alan kansainvälisessä keskusjärjestössä PRI:ssä (La Prévention Routière Internationale). Kansainvälinen yhteistyö on laajenemassa ja se tarjoaa Liikenneturvalle mahdollisuuksia tietotaidon vientiin. Toimintavuoden aikana kohdemaina ovat Venäjä (Barentsin alue ja Pietari) sekä Slovakia. EU:n Vamos –hankkeessa kehitetään vapaaehtoista paikallista liikenneturvallisuuustyötä.

Lisäksi

- osallistutaan ETSC:n PIN projektiin (liikenneturvallisuusindikaattorit) Suomen materiaalin tuottajana
- jatketaan liikenneturvallisuuuden lähialueyhteistyötä
- varaudutaan kansainvälisiin vierailuihin
- osallistutaan alan kansainvälisiin seminaareihin ja tapahtumiin oman ammattitaidon kohentamiseksi ja kansainvälisten yhteyksien lujittamiseksi

HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN

Liikenneturvassa on vuoden 2007 aikana toteutettu palkkausjärjestelmän uudistus, jonka tavoitteena on aiempaa selkeämmin tukea työn tuloksellisuutta. Uusi järjestelmä perustuu vuosittain käytäviin kehityskeskusteluihin. Niissä selvitetään mm. henkilöstön koulutus- ja kehittämistarpeita. Toimintavuonna jatketaan esimiesten koulutushanketta. Koulutuksen järjestelmällisyyttä parannetaan. Kielikoulutusta jatketaan ja TYKY -toiminta elvytetään.

Vuoden aikana otetaan käyttöön henkilöstötilinpäätös. Palvelukyvyn parantamiseksi kesätyöajasta luovutaan. Henkilöstön sukupolvenvaihdos edellyttää panostusta henkilöstön kehittämiseen. Henkilöstön kehitystarpeita ja työtyytyväisyyttä mittaava barometri otetaan käyttöön vuonna 2009.

TALOUS

Talousarvion tulot ja menot ovat 5.764 milj. euroa (5,604 me). Toiminnan rahoituksen päälähteenä on liikenneturvallisuusmaksu, määrältään 5,600 milj. euroa (vuonna 2008 5.440 me, lisäys 2,9 %). Liikenneturvallisuusmaksulla arvioidaan katettavan 97 % toimintavuoden menoista.

Muut tulot ovat yhteensä 164 000 euroa. EU:lta saadaan avustusta 10 000 euroa kansainvälisen kouluttajaverkoston luomiseen. Hanke on määräaikainen (3 vuotta) ja avustus kokonaisuudessaan noin 40 000 euroa. Avustuksen saaminen edellyttää, että avustuksen saaja itse osallistuu vastaavan suuruisella panostuksella avustettavaan toimintaan. Muista tuloista 130 000 euroa arvioidaan kertyvän varsinaisen toiminnan ja 34 000 euroa jäsenmaksu- rahoitustuottoina.

Liikenneturvassa on otettu käyttöön uusi palkkausjärjestelmä vuoden 2007 aikana. Palkkaus maksetaan täysimääräisesti uuden järjestelmän mukaisena vuodesta 2010 lukien. Samalla toimintaa on tehostettu vähentämällä talous- ja hallinto-toimia sekä muuttamalla niitä substanssitoimiksi.

Uuden palkkausjärjestelmän palkkakuluja lisäävä vaikutus koko siirtymäaikana vuosina 2007 - 2010 on arvioitu olevan noin 7 %, josta vuoden 2009 osuus on 2,6 %. Henkilöstökulujen arvioidaan kasvavan voimassa olevien sopimusten johdosta vuonna 2009 noin 4,9 %.

Eläkkeelle siirtyy vuoden 2009 loppuun mennessä 5 henkilöä, joka on lähes 10 % henkilöstön määrästä. Toimia täytettäessä niiden tarpeellisuus ja sijoittuminen organisaatiossa harkitaan koko toiminnan kannalta.

Talousarvion menoista 5,740 milj. euroa käytetään varsinaiseen toimintaan, 24 000 euroa käyttöomaisuusinvestointeihin ja korkokuluihin.

Toiminnan painopiste siirtyy entistä selvemmin viestinnän ja yhteystoiminnan suuntaan. Viestinnän ja kampanjoiden osuus talousarviosta on noin kolmannes.

Tulojen ja menojen on arvioitu lisääntyvän ensi vuonna noin 2,9 % edelliseen vuoteen verrattuna.